

ډاکتر لمر

د نور کمونستي غوبل او د افغانستان تلپاتي غميزه

(لومړۍ برخه)

د کمونستي او اسلامي غوبل بهير دا دی له دېرشو کلونو واوښت، خو افغان ولس لا تر اوسه په وینو کې لمبېږي، افغانستان د بهرني بنکېلاک د سياليو ډگر دی او افغانان په يو او بل نوم وژل کېږي. درنو هېوادوالو د دغه خو کرښو په ليکلو سره غواړم ستاسو پام ځينو هغو غير افغاني هلو ځلو ته راوړوم، چې په افغانستان کې د افغانستاني نومي وگړو، بې تفاوتو پښتنو او بهرنيو يرغلگرو لخوا تر سره کېږي، چې کمونستي گوندونه، اسلامي تنظيمونه او امريکايي لاسپوڅي تکنوکراتان بې بنسټيز لوبغاړي ول او دي.

که موږ د افغانستان وروستۍ نېمې پېړۍ ته ځير شو، نو په دغه هېواد کې د تش په نامه د ديموکراسي په دوره کې (وروسته له ۱۹۲۰ کلونو څخه) ځيني گوندونه جوړ شول، چې ځينو کمونستي او ځينو بې اسلامي شعارونه درلودل، خو دغه گوندونه نه کمونستي ول او نه يې هم اسلامي څرک درلود، ځکه چې په دغه گوندونو کې يو شمېر غړي له ايران سره د لېوالتيا پر بنسټ راټول شول، چې د پان-ايرانيزم ولولې يې ژوندۍ ساتلې دي، چې موخه يې د خپلو جوړونه ډکول او د خلکو او ټولني بربادول دي او يا هم تش په نامه پښتني گوندونه را منځ ته شول، چې د پښتو او افغانيت هېڅ څرک هم پکې نه لېدل کېده او پښتانه يې د ورکېدو له گواښ سره مخامخ کړل.

افغاني ديموکراسي په ۱۹۷۸ کال کې خپل لوړ پوړ ته ورسېده، چې پايله يې د هېواد بربادي او د هېوادوالو بدمرغي شوه. په ۱۹۷۸ م کال کې يو شمېر کمونستي گوندونو وکولې شواى، چې د يوې له وینو ډکې نظامي کودتا په ترڅ کې واک ترلاسه کړي، چې د شهيد سردار محمد داود خان او د هغه د کورنۍ لږ تر لږه اوياوو غړو په وژنه تر سره شوه او د افغاني ټولنيز ژوند د بربادۍ لومړۍ پېلامې يې رامنځ ته کړې، نو درنو لوستونکو موږ هم کولې شو چې د افغانستان د وروستيو دېرشو کلنو د ناخوالو لاملونه د کمونستي گوندونو او اسلامي تنظيمونو او امريکايي تکنوکراتانو په فعاليت کې راوسپړو، د هغوی غير افغاني هلې ځلې وڅېړو او د واکمنو لېوالتيا يوه او بل اړخ ته څرگند کړو.

کمونستي اوښتون

د ۱۳۵۷ کال د غويي اوښتون کومه ناڅاپي پېښه نه وه، د خلک ديموکراتيک گوند د روسانو په سپارښت او ملاتړ خپلې هلې ځلې د ۱۳۴۳ لمريز لېږديز کال د جديي له ۱۱ څخه پيل کړې وې، چې د رفيق بېرک کارمل او ملگري

نور محمد تره کي د خپلمنځيو شخړو په ترڅ کې ديموکراتيک گوند په دوو څانگو (خلفي او پرچمي) ووېشل شو او د غويي د غميزې په درشل کې رفيقان او ملگري په کمونستي او انترنسيونالستي دسيسو کې بڼه پاڅه شول، چې خپل مهارت يې وروسته له خلقي کودتا خلکو او نړۍ ته څرگند کړ.

په دې اړه د گنشمېر ليکوالو لېکنې هم خپرې شوې دي، چې هر يو ليکوال د خپل ليد په ورېځ کې د افغانستان غميزې سپري او يو شمېر کمونست ډوله ليکوال د کمونستانو په واکمني کې ډېرو پېښو ته يو ځانگړی تحليل ورکوي، چې لوستل يې زما په گومان اړين برېښي، د يو شمېر ليکنو تحليلونه ډېر د پام وړ دي، لکه چې يو ليکوال ليکي: (پرچميان او کارملي ډوله خلقيان د KGB اجنټان ول، خو بيا ليکي چې د ۱۳۵۲ کال د جوزا په مياشت کې په افغانستان کې د شوروي اتحاد د سفارت د هڅو او ټينگار له امله نوموړې دوې ډلې «خلقيان او پرچميان» يو ځای شوې)، نو درنو لوستونکو له دغو کرښو څرگند پرې، چې خلقيانو او پرچميانو لا له سرې غميزې مخکې د روسيې ډول ته نخېدل! د پښتو متل دی چې وايي: خر سپی د لېوه ورور دی!

په يوه ليکنه کې د ديموکراتيک گوند د جوړښت وړانديز په ځانگړي ډول کېږي، خو ما ته د ښاغلي ليکوال فکري بهير ډېر په زړه پورې دی او دا لاندې کرښې مې ولوستې (يو سياسي گوند سياسي موخو ته د رسېدلو وسيله ده. که ولس خپله دا وسيله ولري او په شاوخوا يې راټول شي، نو بيا کولای شي نه يواځې له واقعيتونو خبر شي، بلکې واقعيتونو ته په خپله گټه تغير ورکړي!). درنو هېوادوالو په دې اړه زه نور څه نه وایم، مگر تاسو ته سپارښت کوم، چې د سورمخو يا سورلنډيو ليکنې تل ولولئ، چې په څه ډول دغه بدمرغي سره ليکوال د سرې غميزې محرکه قوه د خلکو ذهنونه مغشو شوي او واقعيتونو ته په خپله گټه سور شال وراغوندي.

مخکې له کودتا څخه د کمونستانو يو مشر (مير اکبر خيبر) ووژل شو د هغه مړينه د سرې غميزې د رامنځ ته کېدو پلمه وگرځېده. د مير اکبر خيبر مړينه ډېره مرموزه وه، خو قدوس غوربندي په خپل يو کتاب کې (نگاهې په تاريخ حزب ديموکراتيک خلق افغانستان) د هغه په مړينه کې د ببرک کارمل او د نور احمد نور د لاس لرلو يادون کړې، خو ځيني نور بيا د گلبدين حکمتيار اسلامي گوند د هغه په مړينه کې ښکېل گڼي.

داسې څرگندونې هم کېږي، چې مخکې له سرې غميزې سردار محمد داود خان ځينو ټولنيزو نوښتونو ته ملا تړلې وه، چې د بهرنيو هېوادونو له سفر څخه د راستنېدو سره يې سم په دولتي چارو کې د بدلونونو گواښ وکړ او ځينو

لوړپوړو چارواکو ته يې دنده وروسپارله چې د دولت په پياوړولو کې خپلې هلې ځلې چمتو کړي. د دغه پروگرام يوه برخه له کمونستي ځناورانو د ټولني پاکول ول، نو د داود خان د دفاع وزير (غلام حيدر رسولي) په نوبت د مېر اکبر خيبر او نورو کمونستانو د ورکولو پلان جوړ شو.

يو ولي محمد نومی منصبدار، چې د ۸ فرقي د ۳۲ غونډ قوماندان ؤ او مخکې له دې دندې د سردار محمد داود خان د صدارت په موده کې د کابل د گارنيزيون صاحب منصب ؤ، دغه ولي محمد هم د مير اکبر خيبر په مړينه کې تورن گڼل کېږي. د ځينو نظامي چارواکو په نغوته داسې جوتهږي، چې ولي محمد ۱۵ دقيقې مخکې له دې چې خيبر مړ شي له خپلو محافظينو سره يو ځای له ټولي وتلی ؤ او د مير اکبر خيبر د وژنې په سيمه کې ليدل شوی ؤ، چې وروسته د مير اکبر خيبر له مړينې بيرته ټولي ته راستون شوی ؤ. داسې ويل کېږي، چې ولي محمد د مېر اکبر خيبر په مړينه کې لاس درلود او داسې څرگندونې کېږي چې ولي محمد د رسولي (د سردار داود خان د دفاع وزير) ځانگړی نفر ؤ، چې د داود په واکمني کې يې د رسولي په بنوونه د ځينو اشخاصو په وژلو يا ترور کې لاس درلود.

د مرحوم مير اکبر خيبر د مړينې پېښه لانه ده څېړل شوي او د افغانستان د تاريخ د روښانېدلو لپاره يوه اړينه موضوع ده، ځکه چې کمونستانو هم دغه پېښه د ۱۹۷۸ کال له اوبنتون څخه وروسته ونه څېړله او د هېرېدو کندي ته يې ورواچوله. داسې څرگندونې هم کېږي چې گواکې د مير اکبر خيبر په مړينه کې روسانو او KGB لاس درلود، نو ځکه افغاني کمونستانو دغه پېښه تر ننه پټه و ساتله او هېچا او هېڅ کومې بلې ډلې هم دغه پېښه ونه څېړله او ټولو غوږونه کاڼه پرې واچول، مگر د افغانستان د راتلونکي نسل لپاره دغه پېښه يو تاريخي ارزښت لري.

د افغانستان د پېښو وروستي دېرش کلونه د دغه پېژندل شوي سياسي څېرې له مړينې سره راپيل شول، خو زما په گومان مرحوم مير اکبر خيبر د افغانستان يواځينی سياسي څېره ده، چې لاسونه يې د افغان ولس پر وينو نه دي لرل شوي او د دغه شخصيت د تلپاتي کېدو لپاره بايد افغاني چارواکي د دې هڅه وکړي چې د دغه افغاني شخصيت سياسي هويت وسپړل شي او د افغانستان د تاريخ پاڼو ته وروسپارل شي.

دېرو کمونستانو هڅه کړې چې د ځان د سپيناوي لپاره يو څه وليکي، خو ټولې پېښې په منحرفه بڼه ليکلې کېږي او دا څرگنده خبره ده چې د وروستيو دېرشو کلونو د غمېزې مسؤلین افغاني کمونستان، افغاني اسلاميستان او افغاني تکنوکراتان د افغانستان په فکر کې نه دي، مگر د خپلو جنايتونو په پټولو او ورکولو بوخت دي او هڅه کوي د وروستيو ۳۰ کلونو افغاني ناورين پرې په يو او بل واچوي، چې د افغانستان د وگړو ذهنيتونه مغشوش کړي.

گڼشمېر ليکوال په خپلو ليکنو کې د غويي د اوبنتون په اړه ډېرې په زړه پورې څرگندونې کوي، چې د غويي د غميزې په سياسي برخه کې يو ليکوال داسې ليکي: (په سياسي ډگر کې د ثور انقلاب د دولتي قدرت واگي له سلطنتي کورنۍ نه د ټولني د عامو خلکو استازو، خلقيانو ته ولېږدېدې او د شهزادگانو ميراثي رژيم يې داسې ډرې وړې کړ، چې بيا هېڅکله په پښو ونه درېد. دا چې اوس هم د شاهي نظام پر ځای جمهوري نظام دی دا هم د هغه ژور

بدلون نتیجه ده، چې د ۱۳۵۷ کال د ثور په ۷ نېټه منځ ته راغی، خو زه پوه نه شوم چې خلقیانو د سردار محمد داود خان جمهوري نظام له منځه یووړ او که د مرحوم اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاهي یې ختمه کړه؟ درنو وروڼو څومره چې ما ته د افغانستان تاریخ مالوم دی، نو سردار محمد داود خان د افغانستان د لومړني جمهوریت بنسټ اېښودونکی دی، خو داسې ښکاري چې یو شمېر لیکوال خپل سیاسي شعار ته (د سیاسي گوند په مرسته نه یواځې له واقعیتونو نه خبر شی، بلکې واقعیتونو ته په خپله گټه تغیر ورکړی!) وفا دار پاتې شوي دي، سترگو ته خاورې شني او زه هم د قلم بری ورته له لویه خدایه تمه کوم، ځکه په لیکنو کې د ریښتیا څرک موندل کېدی شي.

د یادونې وړ گڼم چې کمونیستانو د سردار محمد داود د کورنۍ لږ تر لږه او یا تنه غړي ووژل او د هغه د کورنۍ واره ماشومان یې هم له تبغه تېر کړل. په دې اړه مې په برېښنا پاڼو کې یوه لیکنه ولوستله، چې گواکې دستگیر پنجشېري د هغه د مړینې امر ورکړی ؤ، خو باید یاده شي چې دستگیر پنجشېري هغه گېډر ؤ، چې د امین او تره کي د شخړو په وخت کې په مسکو کې ناست ؤ او په خپل فرکسیوني گوند کې یې پرته له خپل زویه او ورور څخه بل څوک نه درلودل او لکه د ترؤ مچ په هره کتوه کې به لاهو ؤ. کله چې د پنجشېري اړتې واورې، نو یوه ټوکه دې په یاد شي: وایي چې یوه ورځ گنشمېر ماران په مزل تلل، خو د دوی په منځ کې یو چومجی (چنجی) هم ؤ، خو کله به چې ماران یو څو متره وڅخېدل، نو چومجی به سر پورته کړ او نار به یې کړه، چې موږ ماران چېرې څو! نو درنو هېوادوالو دغه پنجشېري چومجی هم اوس د مارانو کانې کوي، خو دا هغه بدمرغه لیونغرټی ؤ، چې زور یې په بې وزله خلکو رسېدلی ؤ او گنشمېر معلمین او متعلمین یې د خپلې کمونیستي واکمني په موده کې له تبغه تېر کړل. شک هم نشته چې دغه ځناور د سردار محمد داود او د هغه د کورنۍ د وژلو امر هم ورکړی وي، چې خپلو بادارانو ته یې کمونیستي انترناسیونالیستي غوږه مالي کړې وي.

د شهید داود خان د مړینې په برخه کې داسې ویل کېږي، چې د امام الدین نومي منصبدار لخوا وژل شوی دی او یو روسي جنرال په خپل یو کتاب کې لیکي، چې د مرحوم ډاکتر نجیب الله څخه یې اورېدلي ؤ، چې د سرې غمبزي د کودتا په ورځ د خلکو د دیموکراتیک گوند مرکزي کومېټې لا پرېکړه نه وه کړې، چې امام الدین غونډې ته ننوت او وېي ویل چې د سردار محمد داود ټوله کورنۍ یې وژلې ده او د گوند پرېکړې ته اړتیا پیدا نه شوه.

درنو هېوادوالو! له نېکه مرغه وروسته له دريو لسيزو د سردار محمد داود قبر هم وموندل شو، د سردار محمد داود سپېڅلی نوم بیا د افغانستان په تاریخ کې په نیکه یاد شو او خلکو خپل متدین، په هېواد مین واکمن او زړه سوانده لارښود په درنښت په کابل کې خاورو ته وسپاره او د افغانستان د تاریخ زرینې پاڼې یې بشپړې کړې، ځکه چې سردار داود په افغانانو د دې حق لري، چې په حرمت سره یاد شي او مقبره یې د هر افغان لپاره د تاریخ یادښت دی، راتلونکي نسل ته د مېړانې ځلی او د هېوادپالنې مثال دي.

خلفي تره کي واکمني

داسې ويل کېږي، چې د دغه گوند گنشمېر غړي او د کودتا لوبغاړي پښتانه ول، خو کله يې چې د غويي له غميزې سره سم واک تر لاسه کړ، نو د پښتو او پښتنو پر ځای يې سوسيالستي انترناسيوناليزم غوره وگانه، چې د دغه دريځ پایله د زرهاوو ملي خلکو وژنه وه، چې په ځينو خپرونو او د صديق فرهنگ په کتاب کې (افغانستان در پنج قرن اخير) کې داسې څرگندونې کېږي، چې د خلقيانو د لومړي کال د واکمني په ترڅ کې لږ تر لږه ۲۰۰۰۰ انسانان وژل شوي او په زرهاوو خلک بنديان او تريتام شوي دي، خو کمونيستان بيا وايي، چې په افغانانو هېڅ ظلم نه دی شوی، نو ښه ويل شوي چې ځمکه هغه سوځي چې او پرې بل وي!

د سرې غميزې د مسؤلينو د دغه غير انساني او غير افغاني دريځ په ترڅ کې د واکمنو او وگړو تر منځ واټن رامنځ ته شو او غير افغاني يانې افغانستانيانو ته يې لاره هواره کړه، چې خپل گوندونه او غير افغاني هلې ځلې د بهرنيو يرغلگرو په سپارښتونو پياوړي کي، چې په افغانستان کې ټولنيز انارشيزم رامنځ ته کړي.

د خلقيانو د يوه کال د واکمني په بهير کې د هرات پاڅون، د ننگرهار او جلال آباد پاڅون، چې د جنرال سيد عبدالغني وردگ په لارښوونه تر سره شوی ؤ، د کونړ (کيرالي) پاڅون چې د هېواد پالو پښتنو لخوا سمبال شوی ؤ چې د سيمې ټول مشران لږ تر لږه ۴۰۰ تنه يې په خلقي بمباري کې ووژل شول، د کابل د بالاحصار او ريشخور پاڅون چې د هېواد پالو منصبدارانو لخوا سمبال شوی ؤ، د دولت آباد پاڅون چې عظيم بېگ يې مشري کوله، د باميان پاڅون چې د خلقي والي سيد احسان الله په وژنه پای ته ورسېد او په ټول هېواد کې د مجاهدينو پاڅون د افغانستان د تاريخ د آزادي پانې رنگيني کړې دي.

د خلقيانو په واکمني کې، نه دا چې خلک له خلقيانو په عذاب ول، خو خلقيانو په خپل وار سره په خپلو کې هم شخړو ته مخه کړه، چې پښتو او پښتانه يې د خپلو سياسي هوسونو په سيلابونو کې لاهو کړل او افغانستانيانو د خپلو بهرنيو مشاورينو په مرسته خلقيان لکه چرگان و جنگول، چې پایله يې د مرحوم نور محمد تره کي وژنه او د هغه د سيال مرحوم حفيظ الله امين واک ته رسېدل ول. د دغه (برادر کوشي) په ترڅ کې نور پېژندل شوي خلقيان لکه سيد محمد گلاب زوی، اسلم وطنجار، سروري او داسې نور د روسيې سفارت ته وتښتېدل او دستيگر پنجشېری په

مسکو کې مورچل شو، په روسي بنوروا او بورش روږدی شو او له روسانو سره یې د روسي يرغل لپاره د زړه له کومې چوپړ وکړ.

داسې ویل کېږي، چې د حفیظ الله امین د واکمني په موده کې ځینې خلقيان په تابوتونو کې روسیې ته لېږدول شوي ول، خو داسې څرگندونې هم کېږي، چې گواکې سید محمد گلاب زوی ټینګار کوي، چې هغوی په افغانستان کې ول او دا خبره درواغ گڼي، په هر ډول چې وي، که دوی د روسیې په سفارت کې ساتل شوي ول او یا مسکو کې بیا هم د روسانو په ولکه کې ول. باید یاده شي چې د روسیې سفارت هم د روسانو د واکمني ټاټوبي ؤ، چې گنشمېر خلقي کمونیستان د حفیظ الله امین د واکمني په موده کې د روسیې په سفارت کې ساتل شوي ول.

خلقي امیني واکمني

مخکې له دې چې د مرحوم حفیظ الله امین د واک ته رسېدلو په اړه څه ولیکل شي، نو اړین برېښي، چې ځینې پېښې یادې شي. د انقلاب په پیل کې د پرچميانو او خلقيانو دوښمني او سیالي د دې سبب وگرځېده، چې خلقيانو د لومړي کال په بهیر کې خپل سیال پرچميان له افغانستانه په یو او بل نامه وشرل. مرحوم ډاکټرنجیب الله پاکستان ته واوښت او بیا روسانو ته ورغی او ببرک کارمل، فدا محمد دهنشین، اناهیتا راتبازاد او داسې نور لومړي په چکوسلواکیا کې او بیا په مسکو کې مېشت شول او په افغانستان کې به خلقيانو داسې شعارونه ورکول (مرگ بر کارمل اجنت حلقه به گوش امپریالیزم او د اناهیتا په اړه به یې ویل مرگ بر اناهیتا رقا صه غرب او داسې نور)، خو سلطانه علي گوسفند د حفیظ الله امین په کام-کمېته امنیت ملي (کشتارگاه امین مر...) کې مېلمه پاتې شو او د سروري په هلو ځلو یې د کاکا کولا او فانتا بوتلونه نوشجان کول، په دې اړه یوه ټوکه هم جوړه شوې وه، وایي چې کله روسانو په افغانستان یرغل وکړ او د خلقيانو د دویم پړاو (د حفیظ الله امین) واکمني ته یې د پای ټکی کېښود، نو وروسته له دې کښتمند صیب د افغانستان صدراعظم شو، نو د کاکا کولا فابریکې (د کام شرکت) د گوند مرکزي کومېټې ته یو بېړنی لیک ورواستاوه چې کښتمند یو کېږت د کاکا کولا بوتل پوروی دی او د بوتلونو بیرته وروړلو چارې دې وسنجول شي! طبیعي خبره ده چې سوسیالیستي اېمالې ته اړتیا پیدا شوه.

وروسته د پرچميانو له ځپلو څخه د خلقيانو په منع کې هم شخړې رامنځ ته شوې، ښه ویل شوي، چې کله د مېږي مرگ نیژدې شي، نو وزر وباسي! نو د خلقيانو د واکمنو پروازونه هم د ۱۹۷۹ کال په بهیر کې پیل شول. د ۱۹۷۹ م کال د سپتامبر په میاشتې کې ملګري نور محمد تره کي د کیوبا هوانا ته سفر کړی ؤ، چې په کمونیستي دریم انترناسیونال کې گډون وکړي، خو کله چې بیرته افغانستان ته راستنېدو، نو د بیرته راتګ په ترڅ کې یې د مسکو او د خپل پیر (برنج لوک-بریژنف) زیارت یې وکړ او هلته یې د مسکو په ټینګار د کارمل بیرته راتګ او د حفیظ الله امین د شړلو، وژلو او یا هم ورکولو پلان جوړ کړ، خو کله چې کابل ته راستون شو، نو له نورو گواښونو سره مخامخ شو.

د امین د وژلو لومړی پلان دا ؤ چې له بهر څخه د ملګري نور محمد تره کي د بیرته راتګ په وخت کې د هوایي ډګر په لاره او یا هم په هوایي ډګر کې له منځه یووړل شي یانې ووژل شي، خو حفیظ الله امین مخکې له خپلو ملګرو مالومات ترلاسه کړي ؤ، چې په مسکو کې څه خبرې دي او څه پلانونه، خود مرحوم نور محمد تره کي د ستنېدو په بهیر کې حفیظ الله امین د تره کي مخې ته د درنښت لپاره ورنغی او نور خلقي لوړ پوړي چارواکي یې ورو لېږل. په هوایي ډګر کې ۱۰ دقیقې مخکې له دې چې ملګري نور محمد تره کي له الوتکې رابنکته شي، نو د حفیظ الله امین په امر د هوایي ډګر ټولې نظامي برخې او امنیتي څانګې تبدیلی شوې او نوي نظامي ځواکونه د هغوی پر ځای وګومارل شول او ملګري نور محمد تره کي یې ډېر په درنښت ارګ ته راوست.

باید یاده شي، چې د نور محمد تره کي د سفر په الوتکه کې هم کراري نه وه، ځکه چې هغوی ته هم احوال ورکړ شوی ؤ، چې حفیظ الله امین د هغه یانې نور محمد تره کي د مرګ پلان جوړ کړی (چې غل نه وې له پاچا مه وېرېږه!)، خود تره کي الوتکه یو وار رابنکته کېدله، نو چا ورته ویلي ؤ چې له بنکېه مو په توغندي ولي!، نو الوتکه بیا بیرته والوتله او نیمه ګړی، پر کابل تاوېده راتاوېده، خود تره کي مړینه په دې ډول په نړېوال کمونستي سیستم کې ډېرې پوښتنې رامنځ ته کولې او د مسکو لاسوهنه په کې راڅرګندېدلې، نو ځکه د مسکو په منځګړوي د نور محمد تره کي الوتکه په کابل کې رابنکته شوه او تره کي د خپلې سیاسي کودتا او روسي سپارښتونو قرباني شو او د ملګري حفیظ الله امین (شاګرد وفا دار) توپ ته لاس تړلی راولېږل شو.

کله چې نور محمد تره کي ارګ (خانه خلق-د خلکو کور) ته راوړسېد، نو حفیظ الله امین یې د خبرو اترو په پلمه ارګ ته وروغوښت، چې منځګړوي او ډاډګېر نه بې پوزانوف (Puzanof) د روسیې سفیر په افغانستان کې پر غاړه اخیستې وه، خو کله چې حفیظ الله امین ارګ ته راځي، نو لومړی له تړون سره خبرې کوي او هغه پوښتي چې دلته څوک دي او داود تړون حفیظ الله امین ته ډاډ ورکوي، چې خیریت دی، خو امین باور نه کوي. داود تړون له حفیظ الله امین څخه مخکې کېږي چې د ملاقات کوټې ته ننوځي، خو کله چې تړون ورپرانيزي، نو سملاسي ډزې پرې کېږي او په دې ترڅ کې داود تړون وژل کېږي او حفیظ الله امین منډه کوي او په بنز موټر کې تښتي او له دغه پېښې سره سم د شادروان ملګري نور محمد تره کي د مرګ شېبې هم رانیژدې کېږي او حفیظ الله امین له ارګه لرې د نوې کودتا د پلان په پلي کولو لاس پورې کوي.

وروسته له دغه پېښې کله چې ډاکتر زرغون چې د ۴۰۰ کټیز روغتون (چهارصد بستر) ریس ؤ، خبرېږي، نو مخکې له دې چې ونيول شي، له وېرې ځان وژني. مرحوم نور محمد تره کي هم په ارګ کې نیول کېږي او بیا یې سا د وفادار شاګرد په امر د بالنس په مرسته ایستل کېږي او د نابغه شرق واکمني پای ته رسېږي او ستاره شرق ټولواک کېږي، خود ستاره شرق واکمني له ۱۰۰ ورځو شپو نه اوږدې.

د امين په کودتا کې ځينې پېښې په زړه پورې او د پام وړ دي. څو ورځې وروسته د نور محمد تره کي له مړينې څخه ملگري حفيظ الله امين د جلال آباد ښار د داود تړون په نامه کوي او تړون-ښار يې نوموي او په راډيو کې د تړون په نامه حماسي سندري هم جوړېږي، چې ولې په دومره خلقيانو کې يواځې مرحوم داود تړون دغه مرتبې ته ورسېد، زه هم نه پوهېږم! خو داسې ويل کېږي، چې د کودتا په ورځ حفيظ الله امين داود تړون ته دنده سپارلې وه، چې ارگ ته د امين تر راتگه پورې بايد نور محمد تره کي او د هغه نورچوکره گان له منځه يوسي، نو کله چې حفيظ الله امين ارگ ته راځي، چې گوري تړون لا په ارگ کې هورې دورې گرځي او امين داسې گومان کوي، چې گواکې تړون هم له نور محمد تره کي سره لاس يو کړي تو د ده په ضد ورسره يو ځای شوی دی، نو په ارگ کې په داود تړون ډزې کوي چې خپلې کودتا ته لاره پرانيزي، له سيمې تنبتي او په کودتا لاس پورې کوي، خو وروسته بيا هغه بله پورتنی کيسه رامنځ ته کېږي چې د داود تړون وفاداري حفيظ الله امين ته په گوته کوي او د ټولو ستونزو عامل تره کي او د هغه ډله وښودل شي.

د روسانو د حفيظ الله امين خپلسري نه خوښېدله، نو د مرحوم حفيظ الله امين د مړينې بل نوی پلان هم د روسانو لخوا جوړ شوی ؤ، ځکه چې مخکې له مخکې يې ټول امکانات ورته جوړ کړي ول. لومړی خو يې په دې پلمه چې ارگ د خلکو کور دی او د موزيم په څېر بايد ورته گټه واخيستل شي، نو حفيظ الله امين يې دې ته وهڅو چې د دارالامان مانۍ ته کډه وکړي او هلته مېشت شي، ځکه چې هغه ځای له مرکز لري دی او چاپېريال کې يې خلک هم نه اوسېدل او يا لږ کورونه ول (يانې کلابنده سيمه نه وه!)، خو ارگ د کابل په منځ کې ؤ، نو کېدای شوای چې په ارگ کې له روسانو سره ډېر مقاومت شوی وای او د ښار په منځ کې د ډېرو خلکو د وژلو گواښ هم موجود ؤ، چې د روسانو د ژر بري د مخنيوي سبب گرځيده، نو ځکه روسانو د خپل سوسياليستي او اتترناسيوناليستي چلند لپاره د دارالامان مانۍ د يرغل لپاره يو مناسب ځای غوره کړی ؤ.

په روسي خپرونو کې ليکل کېږي، چې د شوروي اتحاد رهبري د ۱۹۷۹ ميلادي کال د دېسمبر په ۱۲ نېټه پرېکړه وکړه، چې په افغانستان کې له کمونيستي واکمنو سره مرسته وشي، يانې د سروپوځونو يرغل تر سره شي، د شوروي اتحاد د کمونيستي گوند د مرکزي کومېټې د کمپسيون «Комиссия Политбюро ЦК КПСС»، چې غړي يې (يوري اندروپوف، اندريې گروميکو، ديميتري اوستينوف او بوريس پاناموريوف «Юрий Андропов, Андрей Громыко, Дмитрий Устинов и Борис Пономарев») ول، چې د سياسي بيرو د مشر ليونيد ايليچ برژنېف تر څارنې او لارښوونې لاندې يې د ۱۹۷۹ ميلادي کال د دېسمبر په ۲۵ نېټه د روسيې د سره پوځ څلوېښتمې قول اوږدو په افغانستان نظامي تېرې وکړ او د ۳۳۳- تيرې په نامه يانې د «Штурм-333» تر نامه لاندې يې د افغانستان واکمني نسکوره کړه، چې د افغانستان قانوني واکمن حفيظ الله امين يې په شهادت ورساوه او رفيق کارمل يې د واک په گدی کېناوه.

د ۱۹۷۹م کال د دېسمبر په مياشت کې روسانو پر افغانستان بربنډه يرغل وکړ او د افغانستان قانوني واکمني يې له منځه يووړه او خپل ګوډاګی دولت يې رامنځ ته کړ. د دېسمبر په ۲۷ د روسانو د يرغل په بهير کې له حفيظ الله امين سره د اړيکو ټينګول نا ممکن ؤ او نظامي خلکو هغه ته د ستاره شرق لقب ورکړی ؤ، خو ټولو به په مخابرو کې ويل چې ستاره شرق يا د ختيز ستوری ورک دی، خو کله چې د دارالامان د ماڼۍ د اخو ډب ولولې پورته شوې، نو ځينو نظامي ځواکونو هم ځانونه چمتو کړل، چې يو څه وکړي، خو ستاره شرق نه موندل کېده، چې امر ترې واخلي.

په دې برخه کې د اتمې (۸) فرقې چارواکو هم لږو ډبرې هلې ځلې کړې وې، چې ما له يوه منصبداره واورېدل، چې قاسم خان د ۸ فرقې د ۷۲ غونډ قوماندان په قرغه کې، سيد محمد عارف د ميکانيزه کنډک قوماندان او عزيز خان د فرقې قوماندان ځانونه مقاومت ته تيار کړل، خو ستاره شرق ورک ؤ او دوښمن نا مالوم ؤ. کله چې دوی وليدل چې نا پېژندل شوي ټانکونه د فرقې په لوري ورروان ول، نو د راکټو د چمتو کولو امر يې ورکړ او راکټونه چمتو شول، خو عزيز خان د اوربل امر په برخه کې کاوړتيا وکړه او د سيد محمد عارف او قاسم خان مخه يې ونيوله چې په روسانو بريد وکړي، چې پايله يې د فرقې تسليمېدل شول او د هېواد مري توب.

د مرحوم حفيظ الله امين د واکمني په ترڅ کې د (مرحله نوين انقلاب ثور) لپاره لاره هواره شوه او د خلقيانو د انتر ناسيوناليزم پايله دا وه، چې روسانو پر افغانستان تېری وکړ او د خلقيانو د واکمني د وروستۍ سټې حفيظ الله امين په وژلو يې خلقي واکمني پای ته ورسوله. د مرحوم حفيظ الله امين په وژنه کې د روسيې (آ) الفا ګروپ برخه اخيستې وه. داسې ويل کېږي چې روسانو د حفيظ الله امين له نسکورېدو وروسته يې سليمان لايق، نور احمد نور، دستګير پنجشېري او بېرک کارمل ته د ټولواکي ژمنه کړې وه، خو کله چې د روسانو يرغل تر سره شو، نو بېرک کارمل يې د واک په ګډۍ کېناوه، چې د دريو نور د کونجاړو خوبونه يې په اوبو کې لاهو کړل.

پنجشېری د شمال سيمو د محافظت رئيس شو او د شمالي هېواد پاله افغانان يې وځپل. دستګير پنجشېری هغه اپورچونېست ؤ، چې ټولو استخباراتي سازمانونو ته يې شيطاني کوله، چې خپل موقف وساتي او خلک برباد کړي، چې په خلکو کې داسې پوښتنې کېدلې: هغه څه چې سپک او په اوبو کې نه ډوبېږي څه دي؟ نو خلکو به ويل چې پرېشه دي يا خوشاښه او که دا نه وي، نو هر ورو دستګير پنجشېری، ځکه نه په اوبو کې ډوبېږي او نه هم په سرو لمبو کې سوځېږي. دغه غوره مال پنجشېری په ټولو واکمنيو کې خپل مضریت د يوې او بلې ډلې په ګټه تر سره کاوه او دغه دواتشه لښيست او يا هم ستالينيسټ خلقي او سمهال امپرياليزم ته پناه وړې او د (Washington DC) په ښار کې مېشت دی او د ستميانو جنده يې پورته نيولې. هغه نور دوه مارکسيستان يا لښيستان هم هلته او دلته وګومارل شول، چې او سمهال نور احمد نور په هالنډ يا نيدرلنډ کې د نامطلوبه شخص (Persona non grata) په نامه يادېږي او نور يو شمېر په کمپونو کې شپې سبا کوي او سليمان لايق هم د اروپايي امپريالستانو په سوسيال مرستو شخوند وهي.

په پورته نومول شويو کې د روسانو لپاره تر ټولو وفادار ملگری دستگیر پنجشېری ؤ، چې د دستگیر پنجشېری رول د روسانو په یرغل او د حفیظ الله په مسمومولو کې ډېر غوره گڼل کېږي. د روسیې یو نامتو ژورنالېست (Yevgeni Kiselev) په خپل یو مستند فلم کې وایي چې د دېسامبر په ۲۷ نېټه د حفیظ الله امین په کور کې مېلمستیا وه، چې په مېلمستیا کې گېشمېر لوړ پورې چارواکي راټول شوي ول او پلمه یې د دستگیر پنجشېری راستنېدل له مسکو څخه کابل ته ؤ، ځکه چې له مسکو به یې ډېرې د سوسیالیستي چلولونو کیسې راوړې وې.

کله چې ما بنامنی ډوډی ته ټول د مېز تر شا کېناستل، نو لومړی بنوروا یا سوپ راوړل کېږي او حفیظ الله امین ټولو ته بلنه ورکوي چې بنوروا وڅښي، خو دستگیر پنجشېری په دې پلمه چې د گېډې تکلیف لري، نو نه شي کولی چې بنوروا وڅښي او له ځینو شیانو څخه پرهېز دی! او حفیظ الله امین په ځواب کې ورته وایي چې په مسکو کې یې په خوندورو خوړو آمخته کړې یې او زموږ په سپوره بنوروا دې خیال نه راځي! او ټول ملگري خاندې. ملگری امین خبرې اوږدوي او له دستگیر پنجشېری پوښتي، چې: په مسکو کې د افغانستان د بدلونونو «د تره کي وژنه» په اړه نظرونه څنگه ول؟ ملگری پنجشېری ورته وایي، چې «په مسکو کې ټول ډېر خوښ دي او د افغانستان د دیموکراتیک گوند په ننگه به هرکله مرستې ته راودانگي». ملگری امین په ځواب کې وایي، چې «ما خو ویل چې مسکو موږ په مبارزه کې یواځې نه پرېږدي!»، چې د دغه خبرو په پای کې لومړی څرپ له سیمې څخه پورته کېږي.

کله چې حفیظ الله امین او نور مېلمانان بنوروا وڅښي نو سمدلاسه یې په گېډه کې خوږ را پیدا کېږي، خو بجن کېږي او حفیظ الله امین چې له ځایه پورته کېږي، نو بیرته لوېږي او وایي چې په ډوډی کې چا زهر اچولي دي او دا هم یادوي چې (دا کار چا کړی او هغه هم زما په کور کې!!) په دې وخت کې ۴۰۰ کټیز روغتون ته او د روسیې سفارت ته تلیفون کېږي، چې امین ته چا زهر ورکړي او باید ژر د هغه روغتیايي چارې وسنجول شي. وروسته له دغه پېښې ټول تنبتي او هر څوک خپل کور ته ځان رسوي، هماغه د پارسو خبره ده چې وایي (موش از ترس پشک غار مې پالید!). داسې ویل کېږي، چې د حفیظ الله امین گېډه د روسیې د سفارت د ډاکټر او د چهارصد بستر روغتون د (ډاکټرانو) لخوا پریول کېږي، چې وروسته له یو څو شېبو څخه د سیمې او د دارالامان د ماڼۍ بمباري پیل شوه او د امین د خوب پر کوټه بمونه ونښتل او امین ټپي شو او نوری او ووژل شول او یا هم وتښتېدل.

د الفاگروپ یو غړی وایي چې ده ته دنده سپارل شوې وه چې حفیظ الله امین باید مړ کړي. هغه وایي چې دی د مرحوم حفیظ الله امین کوټې ته ننوتلی ؤ او حفیظ الله امین په بمبارۍ کې وژل شوی ؤ او پرمخې پروت ؤ، نو ما یې مړی راواړوه، ورته مې وکتل او د امین انځور مې له جوبه راوايست او چې ومې لیدل چې دغه مړی د حفیظ الله امین دی، نو تومانچه مې راوايستې او څو گولۍ مې نور هم وويشت، چې ډاډه شم، چې امین مړ دی.

د دغه ناورین په ترڅ کې ډېر خلک ووژل شول او په روسیې خپرونو کې داسې څرگندونې کېږي، چې د حفیظ الله امین یو ۱۴ کلن زوی، چې د روسانو د یرغل په ترڅ کې ژوندی پاتې شوی ؤ، په ډېر مرموز حالت کې ووژل شو او

(Kiselev Yevgeni) هم په خپل یو فلم (Tainai Afghanskai Wainai- د افغاني جگړې پټ رازونه) کې داسې څرگندونې کوي، چې گواکې د حفیظ الله امین د زوی په وژنه کې گلاب زوی لاس درلود، خو زما په گومان په دې اړه باید هر اړخیزه پلټنه ترسره شي، چې دغه پېښه روښانه شي.

په زړه پورې خبره خو داده، چې له حفیظ الله امین سره هغه ماښام ډېر لوړ پوړي چارواکي ول او نن سبا ټول په غربي نړۍ کې ژوند کوي، مگر د افغانستان د پېښو په اړه څه نه لیکي او که یو څه لیکي هم، نو هڅه کوي چې خلقي رنگ ورکړي او واقعیتونو ته په خپله گټه تغیر ورکړي!!! راتلونکی نسل اوس هم غولوي او په سوسیالیستي درواغوبې روږدي کوي.

د یادونې وړ ده چې د خلقي کمونیزم د مودې سوسیالیستي انترناسیونالیزم هېواد او هېوادوال له ډېرو ناخوالو سره مخامخ کړل، چې د یوه خلقي فرمان په ترڅ کې په سلهاوو نجونې له کورونو څخه وتښتېدلې، چې په پټه بې ودونه وکړل او یا هم تریتم شوي او د بل فرمان په پلي کولو یې د خلکو ځمکې په وچ زور ترې واخیستي او هغوي یې غرونو ته وتښتول، چې پایله یې د مجاهیدینو رامنځ ته کېدل او په بهر کې د اسلامي گوندونو پیاوړي کېدل ول، مگر پوښتنه داده چې آیا د افغانستان نورې ځمکې د آبادولو او کرلو لپاره کمې وې، چې دوی د خلکو جوړې ځمکې په زور وپېشلي او د وخت په تېرېدو یې په شاوخوا ځمکو وپولې، چې په پای کې نه د دوی شوي او نه هم د مخکني څښتن!

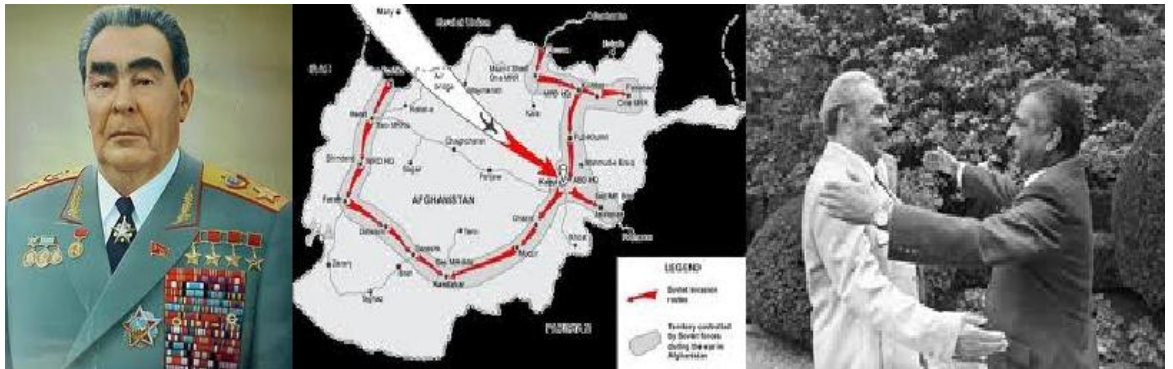
د خلقي بنسټپالې په ترڅ کې ټول هېواد په سره رنگ سمبال شوی ؤ، چې د وینو بوی ترې راته او پر دېوالونو او دوکانونو د شعارونو د لیکلو لړۍ هم پیل شوې وه او خلک یې دې ته اړ ایستل چې پر خپلو دوکانونو انقلابي شعارونه راوڅروي. زما د یو ملگري پر دوکان هم داسې یوه سرلیکنه راڅپدلې وه (جاویدان باد صلح)، خو دوکان لوی ؤ او سرلیکنه لنډه وه، نو هغه دې ته اړ ایستل شو، چې یوه بله سرلیکنه هم وڅروي او دویمه سرلیکنه باندې دا شعار ؤ (زنده باد افغانستان) او دا ډول سرلیکنې د ښارونو په ټولو دوکانونو راڅپدلې وې او په سره (انقلابي) رنگ سینگار شوي وې او داسې گنگوسې وې، چې د دوکانونو د مخې درې او وروڼه هم باید په سره انقلابي رنگ رنگ شي، خو د نابغه شرق او ستاره شرق د خپلمنځیو شخړو په ترڅ کې خلقي واکمني له منځه لاړه او د (مرحله نوین انقلاب ثور) په ترڅ کې د خلکو دوکانونه سره نه شول او د دوکانونو انقلابي سرلیکنې هم ورو ورو لیرې شوې.

په کابل کې هم په گنشمېر دېوالونو شعارونه لیکل شوي ول او د حبیبیې لېسې په دېوالونو او په تشنابونو کې هم د (خلق) وراشه په هر دېوال لیکل شوې وه، خو خلکو له دغه کلمې سره دومره کرکه لرله، چې د (خلق) د کلمې (خ) یې په (ج) اړولې وه، نو دا وه د بېځایه خلقي کمونستي-بنسټپالې پایله. باید یاد شي، چې د خلقي نومي گوند ډېر غړي به پښتانه ول، خو دغه گوند پښتنو او پښتو ته ډېر تاوان ورورساره او د افغاني واکمني بنسټ یې له منځه یووړ.

مرحله نویڼ انقلاب شور

پرچمي کارملي واکمني: پرچميانو د کمونستي واکمني په پیل کې له خلقیانو سره ګډ واک ته ورسېدل او دولتي پوستونه یې سم له یو او بل سره نیم ووبشل. دغو ډلو د انقلاب له لومړۍ ورځې د هېوادوالو په وژنه او د هېواد په بربادي لاس پورې کې، چې د انقلاب په لومړۍ ورځ یې سردار داود خان د افغانستان قانوني واکمن او د هغه د کورنۍ ټول غړي یې ووژل او د شور په درېیمه یې مولوي عبدالرب د حبیبې لېسې او بیا د شرعیاتو د استاد په وژلو لاس پورې کې، چې په دې ډول د انقلاب په لومړي کال لږ تر لږه ۲۰۰۰۰ انسانان ووژل شول، په زرهاوو نور تریتام شول او په لکهاوو خلک بهر ته کډوال شول.

د (۱۹۷۹) کال د دېسمبر میاشتې پر (۲۷) نېټه روسانو پر افغانستان تېری وکړ، په افغانستان کې یې بل قانوني دولت له منځه یووړ، مرحوم حفیظ الله امین د افغانستان قانوني واکمن یې وواژه او د خلقیانو واکمني ته یې د پای ټکی کېښود، خو ځینو خلقیانو لکه صالح محمد زېری، سید محمد ګلابزوی، اسلم وطنجار، شانواز تنی، سروري او داسې نورو د روسانو یرغل ته، لکه پرچميانو هرکلی ووبل او له پرچميانو او روسانو سره یې ګډ د هېواد په ښکېلاک لاس پورې کې.

دا څرګنده خبره ده، چې رفیق ببرک کارمل د روسانو پر ټانګ سپور کابل ته راوړسېد او خپله لومړنۍ وینا یې هم له تاشکند څخه وکړه او کله چې د افغانستان د راډیو تالار ته راوړسېد، نو رفیق سلیمان لایق یې هر کلي ته ورمخته شو، خو کارمل ورته ګواښ وکړ، چې ورنیژدې نشي او په خپل ځای ودرېږي، ځکه چې پرچمي سلیمان لایق له خلقي واکمنو سره همکاري کړې وه، نو کارمل هم ځان غیچ اخیستنې ته تیار کړی ؤ، خو د روسانو له وېرې یې له سلیمان لایقه غیچ وانشوای اخیستلی، د فارسیوانانو خبره (رفیق کارمل غوره به دل ماند!) کارمل غوښتل له سروري څخه هم غیچ واخلي، ځکه چې هغه ډېر پرچميان بنديان کړي ول او ځورولې یې ول، خو ملګري سروري هم له روسانو سره نیژدې اړیکې درلودې او د روسانو په راتګ کې یې وفاداري ښودلې وه، چې وروسته د روسانو له یرغله په بهر کې

سفیر شو او د مرحوم نجیب الله د واکمني له نسکورېدو سره سم د احمد شاه مسعود لاس ته ورغی او نن سبا په پلچرخي کې شپې سبا کوي.

د پرچميانو په گوند کې هم ډېر پښتانه ول او گڼشمېر يې لوړپوړي چارواکي هم ول. د پرچمي سياسي بېرو ډېرگري غړي يې پښتانه ول او ډېر غړي يې هغه (انقلابي دوآتسه) پښتانه ول، چې ترننه پورې د پرچميانو او روسانو ملاتړ کوي او خپل پښتانه ځېي. په زړه پورې خبره خو داده چې د پرچمي گوند د سوسياليستي انترناسيوناليزم تر سيوري لاندې هم د پښتنو او پښتو بېخ وايستل شو. پرچميانو په رسمي ادارو کې د پښتو ليکلو د مخنيوي هلې ځلې پيل کړې، د دوکانونو، پوهنتونونو، ښوونځيو او رسمي ودانيو سرليکنې يې په فارسي واړوې. په ښوونځيو کې له پښتو سره تربگني پيل شوه او نور ټبرونه يې د پښتنو پر ضد ولمسول، چې د مرحوم رفيق ډاکتر نجیب الله د واکمني په ترڅ کې د قومي ملېشوو د نظامي فرقو جوړولو ته يې لاره پرانيزه، چې د بېلگې په توگه کولی شو د دوستم پهلوان فرقه (جوزجان)، د غفار پهلوان فرقه (سرپل)، رسول پهلوان فرقه (فارياب)، د نادري پهلوان فرقه (بغلان) او داسې نورې، يادې کړو، خو د پرچميانو په واکمني کې يې هم پښتون په پښتون له منځه يووړ.

د روسانو له راتگ سره پرچميانو ته خدای ورکړه او له پښتنو څخه يې د خلقيانو په نامه غچ اخيستنه پيل کړه او د باندیت او اميني په نامه يې ډېر بې گناه پښتانه ووژل. د کارمل په واکمني کې د کابل په پولتخنيک کې يوه پرچمي ډله فعاله وه، چې پښتني ځوانان به يې په يوه او بله پلمه وهل، ډبول، بنديان کول او ځيني دې ته اړ ايستل شول، چې وروسته له ډېرې ځورېدنې انستيتوت پرېږدي او بهر ته وتښتي. په پولتخنيک کې يو واريو پښتون هلک دومره وهل شوی و، چې سهار يې مخ دوږو کړی وو او په پوهنځي کې چا نشوای پېژندلی چې څوک دی او هغه ځوان ويل چې زما کورنۍ ته احوال ورکړی، چې ما دلته وژني، وروسته له څه مودې څخه دغه ځوان تريتام شو، ځيني نور خاد بوتل او چا چې واسطه نه لرله له ډېرو شکنجو سره مخامخ شول او يو شمېر ځوانان په روحي او رواني ناروغيو اخته شول او انستيتوت يې پرېښود، خو له نيکمرغه بايد ياده کړم، چې له هغه دورې څخه گڼشمېر پوهنپالان او انجنييران اوس هم ژوندي دي، خو له بده مرغه د کارمليانو له هغو سياسي جنايتونو څخه پرده نه پورته کوي، نه پوهېږم چې ولې؟

په دې وروستيو کې د جليل پرشور په نامه يو پرچمي هم په آريايي يا نورو ملي ضد برېښنا پاڼو کې ليکنې کوي او د تش په نامه (روشنفکران مترقي-مترقي روند اندو) تر نامه لاندې يې مداريگري پيل کړې ده. درنو هېوادوالو رفيق جليل پرشور خپله سوسياليستي روزنه په بغلان کې د رفيق سليمان لايق د پلار په ژرنده کې ترلاسه کړې، چې جليل پرشور گومان کاوه چې گواکې د دغه ژرندي د گټې پيسې د نړيوال سوسياليزم او پرولتاريا د ودې لپاره کارول کېږي، خو وروسته به پوه شوی وي، چې رفيق سليمان لايق هسې غولولی ؤ او سوسياليستي چلند يې ورسره کړی ؤ.

رفیق جلیل پرشور د روسانو له راتگ سره سم د سرپل ولایت په جبهه کې گنشمبر پښتانه د اشرار په نامه وځپل او یو څه موده د سمنگان والي هم ؤ، د بناغلي جلیل پرشور کړنې په سمنگان کې ټولو ته مالومې دي او پښتنو لا له هېره نه دي ایستلې. کله به چې بناغلی جلیل پرشور د خپل کاره راستنېدو، نو د ماښام لخوا به لومړی د سمنگان بنديخانې ته تلا او هلته به یې هغه بېچاره پښتانه چې د اشرار او یا باندیت په نامه نیول شوي ول، وهل او ډبول، خو کله به چې له مرکز یانې کابل هم کوم پرچمي رفیق مېلمه ورغی، نو هغه به یې هرو مرو د پښتنو وهلو او ډولو ته ورباله او ویل به یې (بریم که یک چند تا باندیت خلقي ره سبق بتیم !!).

وروسته له سمنگانه بناغلی جلیل پرشور د شمال زون رئیس شو او په همدغه کال یې له یوې ارغندیوالي پېغلې سره واده هم وکړ او ډېر په کش او فش کې ؤ، خو یو کال لانه و تېر چې له دغه دندې لرې شو، چې په مزار شریف کې د یو بل کمونیست-گوندی په وژلو تورن گڼل شوی ؤ او یو شمېر نور د ولایت لوړپوړي چارواکي هم په دغه جرم کې شریک ول او وروسته له دغه پېښې له دندې لرې شول او په خاد کې په نورو کارونو وگومارل شول، چې له سترگو پناه شي. د هغه وژل شوي گوندي په تور یو بل پرچمی ته د اعدام سزا ورکړل شوه. داسې ویل کېږي چې کله هغه پرچمی په پلچرخي کې اعدام کېده، نو نارې به یې وهلې چې دوی له مرکز امر اخیستی ؤ چې هغه گوندي باید ووژل شي او د بېروي سیاسي د پلاني غړي په امر ووژل شو. وروسته له دغو پېښو بناغلی جلیل پرشور په صدارت کې د خاد په څانگه کې وگومارل شو او له سترگو پناه شو، خو په گوند کې لا مقتدر پاتې شوی ؤ، ځکه چې ډېر خلک یې د سوسیالیستي ارمانونو قرباني کړي ول او اوس یې غربي امپریالیزم ته پناه وړې او په سوسیالیستي انترناسیونال شخوند وهي.

د خلقیانو په موده کې د کام په نامه یو استخباراتي اورگان ؤ، چې د خلکو به یې د نامه په آرېدو پېښې رېږدېږي، وهم به اخیستل او د زړه وېنې به یې وچېدلې، خو د رفیق کارمل په موه کې بیا خاد رامنځ ته شو، چې په هېواد کې یې د خلکو په ځپلو، بندي کولو او وژلو لاس پورې کړ. هغه څوک چې په افغانستان کې یا بندي شوي او یا هم د خاد لخوا پوښتل شوي، نو ټول په روحي او جسمي ناروغیو اخته دي. د خاد په اړه هم په افغانستان کې یوه ټوکه جوړه شوې وه: وایي چې یوه ورځ د CIA, KGB او د افغانستان د خاد استازیو له یو او بل سره خبرې کولې، نو هر یو به ټینگار کاوه، چې د هغوی استخباراتي موسسه تر نورو بیاوړې ده، نو درېواړه د سیالي ډگر ته ورودانگل، چې تر او بنځه سره مالوم کي. د سیالي شرط دا و چې د استخباراتي هیئت لخوا یوه گېډر په یو ځنگل کې خوشې کېږي او د استخباراتي سازمان د غړي دنده دا وه چې گېډر ژر تر ژره ونیسي او د سیالي کومېټې ته یې راوړي.

یوه برگه گېډر په ځنگل کې خوشې شوه او د CIA استازی د گېډر په موندلو او نیولو پیل وکړ، نو امریکایی وروسته له 24 گړیو په دې وتوانېد، چې گېډر سلامتې راوړي. په دویم وار یې بیا گېډر په ځنگله کې خوشې کړه، نو دا وار د KGB استازی ورپسې ودانگل، خو د KGB غړي وکولای شول چې وروسته له 48 ساعتونو سترې ستومانه او له بښو لوېدلې گېډر راوړي او گېډر یې سمه شنه منه اړولې وه. وروسته له CIA او KGB د افغانستان

د خاد استازي د سيالي ډگر ته ورودانگل، خو کله چې گيډر په ځنگله کې خوشې شوه، نو افغان خاديسټ هم ورپسې خپې شو. سړی ورک شو، يوه ورځ تېره شوه، د افغان خاديسټ درک نشته، دويمه ورځ تېره شوه، بيا هم د خاديسټ احوال مالوم نه شو، خو همدا ډول پوره يوه اونۍ تېره شوه، خو خاديسټ ورک دی، نو هيئت دا پرېکړه وکړه، چې افغان خاديسټ راپيدا کړي، نو ټول د خاديسټ په لټه کې شول. وروسته له څه مودې گوري چې افغان خاديسټ يو خر راخملولی او سوتی يې ورته بند کړی او ورته وايي: ووايه چې څر نه يې، مگر گيډر يې... نو درنو هېوادوالو دا هم د افغاني ټولني غبرگون د خاديسټانو د ظلم په اړه.

د ببرک کارمل په موده کې د روسي ځواکونو په مرسته ټول مسلمان افغانان د اشرار په نامه او پښتانه مسلمانان د باندیت په نامه وځپل شول او د افغان ولس بېخ او بنياد يې وايست، خو بايد ياده شي، چې له کارمل سره گڼشمېر پښتانه هم د افغانانو په ښکېلاک لاس پورې کړ او سوسياليستي انترناسيوناليزم يې پياوړی کړ او د هېواد په ويجاړولو کې يې د زړه له کومې برخه واخيسته او او سمهال د غربي نړۍ په امپرياليستي-سوسيال شخوند وهي.

مرحله تکاملي و نجات بخش انقلاب شور

په ۱۹۸۵ م کال په روسيه کې ميخايل سرگېويچ گوربچوف واک ته ورسېد، چې په خپلو خبرو کې يې په زغرده څرگنده کړه، چې روسي ځواکونه به له افغانستانه وځي او لومړي شپږ غونډونه يې د ۱۹۸۲ کال په بهير کې له افغانستانه وايستل او د گورباچوف د واکمني له پيل سره د کارمل پر ځای د ډاکتر نجيب د گومارلو ولولې هم رامنځ ته شوې او په ۱۹۸۷ کال د مسکو په ټينگار مرحوم ډاکتر نجيب واک ته ورسېد او روسان د ۱۹۸۹ ميلادي کال د فبروري په ۱۵ نېټه پایپاکه له افغانستانه ووتل او افغانستان يې له خپلو پرهرونو سره له وينو ډک په ټولنيزه انارشي کې پرېښود.

هغه مهال په کابل کې د ډاکتر نجيب الله ملاتړ د هغه وخت واکمنو خلقيانو وکړ، که څه هم ډاکتر نجيب په خټه پښتون ؤ، مگر هغه هم ځان افغانستاني ستميانو ته سپارلی ؤ او خپل خلقي ملاتړي يې د وخت په تېرېدو سره يو په بل پسې وځپل او افغانستانيان يې ونازول او د دې امکانات يې رامنځ ته کړل، چې يو شمېر افغانستانيان نظامي او اقتصادي مرسته تر لاسه کړي او خپلې نظامي فرقې او گوندونه جوړ کړي، په امن کې غونډې وکړي او له يو او بل

سره اتحاد وکي، چې د بېلنتوب (سيپاراتيزم) څپې يې وخوځولې او نن سبا هره ډله ټپله د فدراسيون او کونفدراسيون ر مبارې وهي.

مرحوم نجيب الله هم په خپلو پښتنو پسې رااخيستې وه، ځيني وايي چې شانواز تڼي په ډاکتر نجيب الله کودتا وکړه، خو د تڼي په کودتا کې يو شمېر پېښې ډېرې په زړه پورې دي. زه کوم نظامي ځانگړتيا نه يم، مگر کله چې د دفاع وزارت له مرکزي قول اوږدو څخه د جمهوري رياست گارد او مرکزي گارنيزون بېل کړې، نو په دفاع وزارت کې څه پاتې شول؟ او بل دا چې د کورنيو چارو له وزارت څخه د کابل ښار قومانداني د گارنيزون تر واکمني لاندې راولې، نو کورنيو چارو وزارت ته د هېواد په پلازمينه کابل کې څه پاتې شول؟ له بل پلوه د خاد رياست په وزارت او وښت او د پرسونل شمېر يې د دفاع وزارت او د کورنيو چارو وزارت په پرتله څو ځله ډېر او اقتصادي سټه يې د مرکز په مرسته او روسانو په سپارښت سمبالې ده، نو دا کودتا د چا وه؟ د مرحوم نجيب او که د ملگري شانواز تڼي! په پښتو کې ويل شوي، چې: په خپل سوري کې گېډر په خوله اچوي! نو خلقيان داسې کونج ته شوي ول، چې بل څه نه و ورته پاتې او دې ته اړ ايستل شول، چې د مرحوم ډاکتر نجيب پر ضد پر کودتا لاس پورې کړي، چې د خلقيانو په ناکامي سر ته ورسېده او پایله يې دا وه، چې د کابل يوه سيمه ړنگه شوه او د کودتا په نامه گڼشمېر پښتني نظامي او غير نظامي کدرونه د پرچميانو لخوا له تبغه تېر شول، چې د دغه غچ اخيستنې په ترڅ کې ارکان حرب آصف شور او نور تکړه افغاني کدرونه هم ووژل شول. د دغه غميزې يو مسؤل کس، چې نبي عظيمي نومي او د ډاکتر نجيب الله په واکمني کې لويدرستيز و، پخپل کتاب (اردوی افغانستان در سه دهه اخير) کې د دغه کودتا په ترڅ کې د انسان وژنې په اړه د جنرال بابه جان بنسټيز رول په گوته کوي او ليکي چې بابه جان له سلو ډېر پښتانه نظامي کدرونه ووژل، چې د ملا کرزي په واکمني کې د شمال سيمې د ۳۰۳ فرقي قوماندان دی.

د دغه کودتا په اړه د افغاني ټولني غبرگون د يوې ټوکې په ترڅ کې داسې راڅرگند شوی دی: وايي چې د کودتا پر مهال ځينو لوړپوړو افغاني چارواکو د چين له سفارته پناهندگي غوښتې وه، ځکه چې دغه سفارت د ارگ تر شاه وو او نيژدې هم وو، نو دغه سفارت ته وردانگل سخت نه ول. په پناه غوښتونکو کې نجيب الله، کارمل که کارغل او سلطانه علي گوسفند هم ول، خو د چين سفارت له مقرراتو سره سم هر پناهنده بايد چيني نوم ولري، نو ځکه اړ شول، چې دغه لوړپوړو چارواکو ته چيني نومونه وټاکي، نو ځکه يې د هغوي له ځانگړتياوو سره سم نومونه غوره کړل. نو د لومړي په اړه وپوښتل شول، چې مشخصات يې څه دي، نو د کمونيستانو استازي ووبل، چې هغه په ونه جگ، غولپيکره او پلن کونی دی، نو چينايانو ورته د (کون چون ټانگ) نوم وټاکه، د دويم په اړه يې ووبل، چې مخ يې تور، پزه يې کره او ټيټه ونه لري، نو د چين سفارت ورته (قد چون ک.) نوم غوره وگانه او د درېيم ځانگړتياوې يې په لاندې ډول په گوته کړې: غټ سر، لنډه پېرېره غاړه، گرد مخ او څرېډلي غومبوري لري، نو چينايانو ورته د (روي چون کون) نوم وټاکه، خو د تڼي کودتا ناکامه شوه، دغه بگېل واکمن هم پر ځای پاتې شول او بدمرغي يې پښتنو ته پرېښودله.

درنو لوستونکو! پښتني ضد هلې ځلې وروسته د تني له کودتا څخه نورې هم پياوړې شوې او د گلمجمانو (دوستم پهلوان، رسول پهلوان، غفار پهلوان)، ياغيانو (عصمت مسلم، رسول بېخدا، سپد داود، سيد احمد)، باغيانو (علي مزارې، اکبري، نادري) او د نورو ډلو تپلو لنډگران کابل ته راوړسېدل او په کابل کې يې ټولنيز امنيت له منځه يووړ او گلمجمانو په پښتني سيمو (کندهار، پکتيا، وردگ او داسې نورو...) د يرغل او بريدونو واک د ډاکترنجيب الله له ملاتړ سره ترلاسه کړ او دا يې شعار و (مال يې ستا سر يې زما!) او د دغو لنډگرانو د بريدونو پايله د افغانانو تباهي وه او د هېواد بربادي، گنشمېر خلک د ټوپکسالارانو قرباني شول او د خلکو په مال او عزت تېرې وشو.

په ۱۹۹۰ م کال په کابل کې د گلمجمانو غوښل روان و او د هزاره گانو په موټرو د خميني انځورونه څرېدل او په تکیه خانو کې د ايران په پلوي غونډې جوړېدې او د کابل ښار د بېلابېلو ډلو د سيالي او جگړو ډگر گرځېدلې و. خلکو داسې څرگندونې کولې، چې گواکې د کابل په پوستو کې گلمجمان خلک ځوروي او حتی دا چې د خلکو په ښځو تېرې کوي، نو د کابل چاپېريال د پښتني سيمو ځيني خلک ډاکترنجيب ته ورغلي ول، چې په دې اړه مرسته ترلاسه کړي، خو د مرحوم ډاکترنجيب ځواب دا و: گلمجم (قومندان نجم الدين) او دوستم ما ساتي، تاسو پښتنو زما سره څه کړي! عسکر مو را کړي؟ نه!، له دولت سره مو مرسته کړې؟ نه! او کافر هم راته وايي، تني مو کودتا راباندې وکړه، مگر اوزبکان، هزاره گان او تاجکان مې ساتي!، نو بيا تاسو څه را څخه غواړي! ځی په مخه مو ښه!، نو دا خبرې خلکو په کابل کې کولې او له ډاکترنجيبه ډېر خواشينې ول.

کارمليانو هم په خپل وار هڅه کوله چې د مرحوم ډاکترنجيب پر ضد کودتا وکړي او په يوه غونډه کې ببرک کارمل ښاغلي مجيد سربلند ته ويلي و، چې: مه ای بچی اختر آخر جزا مېتم!! ډېگ کی برای ما جوش نیمخوره دراو گوه بجوشد!!، نو درنو لوستونکو د قدرت خوند د دغو کمونيستانو سترگې لنډې او زړونه يې مردار کړي ول. ډاکترنجيب هم د واک په څمار کې لاهو و او د نجيب په واکمني کې په پښتني سيمو د سکاډ، اورگان او لونا راکټونو غوښل جوړ و، خو دې ته يې پام نه و چې خپل خلک بربادوي. د نجيب الله واکمني هم د ده د دوستانو لخوا نسکوره شوه، چې د نجيب الله د واکمني په نسکورېدو کې د دوستم مليشو بنسټيز رول درلود او گوندي کودتا بيا کارمليانو (نجم الدين کاوياني، وکيل، مزدک، عظيمي، دلاور خان او داسې نورو) پرې وکړه، چې له واکه د لرې کېدو زېږي يې د رفيق سليمان لايق له خولې په سپکو الفاظو واورېد، چې بيا ملگري اسلم وطنجار ورته ويلي و چې: رفيق لايق در بحث تان از فيصله حزب کنار نرويد!.

وروسته له دې پېښې ډاکترنجيب هم پښې سپکې کړې او د هوايي ډگر په لاره د تېښتې په ترڅ کې د گلمجم لنډگرانو ونيو او له هوايي ډگره د بيرته راستنېدو پر مهال د ملل متحد دفتر ته ننوت او هلته يې پناه وغوښته. د ډاکترنجيب د واکمني د نسکورېدو په بهير کې ځيني لوړ پوړي چارواکي هم په مرموز ډول ووژل شول، چې د خاد وزير يعقوبي هم د وري په ۲۷ نېټه ووژل شو، چې د هغه په وژنه کې يار محمد مزدک او باقر فرئين گرم گڼل کېږي، ډېره په زړه پورې ده، چې يعقوبي په هغه شپه د شپې په ۱ بجه له مرحوم ډاکترنجيب الله سره د هېواد د ستونزو په اړه

خبرې کړې وې، خو د وري په ۲۷ نېټه د ورځې د ۷ او ۸ بجو په ترڅ کې په کینه شقیقه ویشتل شوی ؤ، د مرحوم یعقوبي مړی د عدلي طب د کمیسیون لخوا ولیدل شو، چې په دغه کمیسیون کې د یعقوبي ورور (د صحت عامې معین)، ډاکتر موسی وردگ، ډاکتر سهیلا (جنرال سهیلا)، عبدالحق علمي (چې د نظار شورا د لنډگرانو لخوا د ۱۹۹۲ کال په ترڅ کې ووژل شو) او ځینې نورو گډون درلود. وروسته له څو خبرو د مرحوم یعقوبي ورور وویل !! (فاروق جان را آزار ندهېد! من قبول دارم که گویا خودکشی کرده!). له عدلي راپوره داسې څرگندېدل چې یعقوبي په کینه شقیقه ویشتل شوی دی، خو که څوک سم فکر وکړي، نو مرحوم فاروق یعقوبي کینلاسی نه ؤ او د ځان وژلو لپاره یې نښې شقیقه هم نیژدې وه او هم آسانه، نوزنه پوهېږم، چې هغه د خپل ژوند په وروستيو شېبو کې ولې ځان په کینه شقیقه وویشت! کېدی شي، د یعقوبي د مړینې سبب د هغه د مېزد روک یو میلیون ډالره وي، چې نورو ته یې له خپل مرگه مخکې بنودلې وې او یا هم د یعقوبي سیاسي تجربدېل یا سیاسي واک!

وروسته له یعقوبي څخه نور خلک هم ووژل شول، چې د تورن جنرال باقي، چې د یعقوبي معاون او د خاد د ۵ ادارې رئیس هم ؤ په ډېره مرموزه توگه ووژل شو. مرحوم باقي په خټه ځدران پښتون ؤ او د پوښتنيک ديپلوم انجینیر ؤ. جنرال باقي د حمل په ۲۷ نېټه د ۱۰ او ۱۱ بجو په ترڅ کې ووژل شو. د جنرال باقي په وژنه کې سید اکبر نومی او جنرال بابه جان، چې د ۵۵ لیوا قوماندان ؤ او د خاد په ۵ ادارې پورې یې اړه لرله، گرم گڼل کېږي. درنو هېوادوالو د ډاکتر نجیب د واکمني له نسکورېدو سره سم په افغانستان کې د انسان وژنې او بربادي بله برېوکی رامنځ ته شوه، چې لوبغاړي یې مجاهدين او که مجاهلین ول او پایله یې ملکولطوايفي او د افغانستان د ټوټې کېدلو گواښ ؤ.

د نجیب الله د واکمني له نسکورېدو سره سم کمونستانو هم پښې سپکې کړې، څوک مسکو ته وتښ او څوک هم نورو ملکونو ته، خو په پای کې افغاني کمونستان په امپریالیستي غرب او امریکا کې سره راټول شول او د سوسیالیستي شوروي (روسيې) پر ځای یې خونخوار امپریالیست بنه وگاڼه او د سوسیال په خوړلو یې خپل سوسیالیستي شخوند پیل کړ، خو لمر په دوو گوتو نه پټېږي، ځکه چې په بهر کې هم دوی کرار و نه مونده او په بهر کې ظالم او مظلوم دواړه سره مخامخ شول، په چا چې ظلم شوی ؤ، نو په ظالم یې عرض وکړ او گڼشمېر کمونستان نن سبا په جېلونو کې شپې سبا کوي او خپلو اولادو ته مړسترگي دي، ځکه چې د دوی له کمونستي ظلمونو په بهر کې روزل شوي ماشومان یې هم خبر شول او د زغم منطق ورته نه شي موندلی او خپل پلرونه گرم گڼي.

داسې ویل کېږي، چې په یو بهرني ملک کې د افغانانو په یوه مظاهره کې یوه حامله داره مېرمن له یوه لوړ پوړي کمونیست سره مخامخ شوې وه، نو د هغه له لېدو سره یې له ویرې او یا هم له کرکې ډېر فشار پرې راغلی ؤ او په نس یې درد شوی ؤ، چې په نس اولاد یې د نقصان له گواښ سره مخامخ شوی ؤ. مېرمن روغتون ته استول کېږي. د هغه ملک چارواکو وروسته له څېړنو له هغه مېرمنې اورېدلي ؤ، چې کله دا تنکی ځوانه وه، نو مېرمن یې په جهاد کې وژل شوی ؤ او له مجبوریته کمونستي دولت ته په پناه راغلي وه او د مزار شریف په ښار کې مېشته وه، چې کور یې د کمونستانو لخوا څارل کېده او د تېښتې امکانات یې نه درلودل.

په دغه مېرمن د اوږدې مودې په ترڅ کې د سيمې د کمونستي چارواکو لخوا گروپي جنسي تېري کېده او څو ځلې د مرگ تر پولې رسېدلې وه، چې وروسته له اوږدې مودې په تېنټې بريالۍ شوې وه، خو په اروپا کې د مظاهري په ترڅ کې له هغه چا سره مخامخ شوې وه، چې په دې بې جنسي تيري کړی و. د دغه شخص په اړه څېړنې پيل شوي دي، خو دغه شخص وروسته له دغه پېښې له هغه مخکني ملکه تېنټېدلی او او سمهال په المان کې پټ دی. د يادونې وړ ده چې په اروپا کې لږترلږه ۸۰۰۰ افغانان په جنگي جرمونو تورن دي، چې نن يا سبا به خپله سزا وويني، خو پښتو متل دی، چې په اور کې هم وچ او هم لامده سوخي !.

يادونه: درنو هېواد والو ! په کمونستي سازمانونو کې نورې دواآتشه سرې ډلې ماويستي گروپونه دي، چې د ساما، شعلي جاوېد، سزا او داسې نورو نومونو لاندې د افغاني ارزښتونو ضد، ماوېدونگي کمونستي فعاليتونه کوي او اوس هم د هېواد په منحرفولو کې د زړه له کومې هلې ځلې کوي او په خپلو برېښنا پانو کې د مارکسيزم، لېنينيزم، ماويزم او کمونيزم سرو لمبو ته لمنه وهي، چې گواکې اور يې مړ نه شي، ځکه چې مارکسيزم په اروپا کې، لېنينيزم په روسيه کې او ماويزم په چين کې د آزاد بازار له گوانس او ودې سره مخامخ شول، چې په هره سيمه کې د خپلو نيمگړتياوو سره سم د کمونيزم په کنده کې نسکور شول.

په افغانستان کې ماويستان هم له افغانيت سره کرکه لري او په نړۍ کې د سوسيال-تروريستي گروپونو په نامه يادېږي، ځکه چې افغاني ماويستانو په گنشمېر سياسي ترورونو کې لاس درلود او د سردار داود خان د واکمني د پلان رئيس علي احمد خرم او د کمونستانو په واکمني کې د امريکا د سفير په وژنه کې ماويستان گرم گڼل کېږي او د کمونستي خاد لخوا د مجيد کلکاني د وژلو په غچ اخيستنې بې لاس پورې کړ چې د ۱۳۲۰ کال په پيل کې د کابل د حبيبيې لېسې مخې ته د کمونستي خاد د يو شمېر لورپوړو چارواکو په ترور پای ته ورسېد. دغو ډلو ته هم لکه خلکيانو او پرچميانو غوندې کومه ايډيالوژي هدف نه دی، بلکې واک ته د رسېدلو وسيله ده !

پايله

د افغاني کين اړخو واکمنيو په بهير کې افغانستان د سوسياليستي او کمونستي ايډيالوژي قرباني شو، خو له بده مرغه، چې افغاني کين اړخي خپلې چپي ايډيالوژي ته هم وفادار نه ول او افغانستان يې د خپلو خپلمنځيو شخړو وزلوبه وگرځاوه، چې د افغانستان په بېلابېلو سيمو کې يې تېريز، کولتوري او سياسي حساسيتونه رامنځ ته کړل او افغانستان يې د خلکيتوب او پرچميتوب په ژرنده کې اوږه کړ.

د چپيانو په واکمني کې د افغانستان وگړي په وينو کې ولمبول شول، هجرت ته اړ شول او په ميليونونو خلک ووژل شول، ښځې مو کونډې شوې، ماشومان مو يتيم شول او په لکهاوو څه چې په ميليونونو خلک مو معيوب شول او د

انقلابي اخو ډب سره په پای کې گڼشمېر افغاني کمونستان او یا سوسیالیستان هم لوېدېزې نړۍ ته مهاجر شول، چې هم خپله له بدمرغيو سره مخامخ شول او هم یې اولاده ترې پردی شوه، ځکه چې ماشومان یې په پردېسي کې په بېلابېلو ملکونو کې لوی شول او له افغاني هویته لرې پاتې شول، چې جبران یې افغاني کورنیو او افغاني ټولني ته ناشونی دی.

په درنښت

ستاسو د بري په تمه